

ЗА ПІДСУМКАМИ РОКУ

Інтерв'ю з Президентом НАН України академіком А.Г. Загороднім

— **Анатолію Глібовичу, традиційно, підбиваючи підсумки року, розкажіть, будь ласка, як минув він для Академії, її установ. Наскільки вони змогли відновитися після пошкоджень, втрат? В яких умовах зараз працюють науковці?**

— Найскладніші умови роботи, звичайно, у прифронтових регіонах. Під постійними обстрілами, без опалення, з перебоями електропостачання. Там установи зазнали і найбільших руйнувань.

Відновлюють пошкоджені будівлі, інженерні мережі, наукову інфраструктуру та створюють більш-менш прийнятні умови для роботи співробітників у зимовий період установи переважно власними силами.

Підтримку надає місцева влада цих регіонів. Додаткові кошти на ремонт та закупівлю джерел автономного живлення виділяла і Президія. Також допомагають закордонні партнери, які надають благодійну підтримку для відбудови наукової інфраструктури, забезпечення резервного енергопостачання та передачі сучасного обладнання як гуманітарної допомоги від провідних світових виробників.

Найбільших руйнувань зазнали наші установи у Харкові. На сьогодні після прямого влучання балістичної ракети по території НТК «Інститут монокристалів» більшість зруйнованих цехових приміщень працюють. Установу забезпечено централізованими опаленням та електропостачанням, а також електрогенераторами та джерелами безперебійного постачання електрики.

Радіоастрономічний інститут закупив нове вимірювальне обладнання для радіотелескопу УТР-2 на заміну знищеного, триває відновлення систем опалення, водопостачання та водовідведення. Приміщення утеплюють, встановлюють сучасні кондиціонери для обігріву.

Працівники ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» повністю відновили системи життєзабезпечення ядерної

установки «Джерело нейтронів», включно із запуском мінікотельні, яку поставили американські партнери. Також відновлено критично важливі виробничі дільниці Інституту, а саме: виробництво елементів для системи керування та захисту ядерних реакторів України (критично важлива ділянка для безпечної роботи АЕС України) та дільницю з радіаційної стерилізації медичного інструменту, яка обслуговує понад 85 % медичних закладів України.

З допомогою нідерландських партнерів було відновлено установку з виробництва скрапленого азоту StirLIN-8 у Фізико-технічному інституті низьких температур ім. Б.І. Веркіна. Це обладнання є критично важливим для забезпечення потреб наукових установ, навчальних лабораторій і об'єктів, які становлять національне надбання України.

Проведено часткові відновлювальні роботи в Інституті імпульсних процесів і технологій у Миколаєві та Інституті прикладної фізики у Сумах.

Розграбований та зруйнований під час окупації Інститут проблем безпеки АЕС у Чорнобилі також поступово відновлює приміщення та наукову інфраструктуру як власними силами, так і за рахунок донорських коштів.

— **Ви підкреслили значну допомогу іноземних партнерів у відбудові наукової інфраструктури. Розкажіть, будь-ласка, як розвивається міжнародна співпраця Академії.**

— Міжнародна співпраця Академії продовжує розвиватися і розширюватися. Протягом минулого року я мав честь взяти участь у кількох міжнародних візитах і зустрічах — у Польщі, Німеччині, Туреччині, де розповідав міжнародним партнерам про досягнення наших науковців, роботу під час війни. Також відбулася серія візитів іноземних колег до нашої Академії та її установ. Зокрема, нас відвідали делегації Міністерства науки і вищої освіти Республіки Польща, Національної академії наук США, одного з найбільших німецьких дослідницьких центрів з фізики високих енергій та матеріалознавства — Німецького електронного синхротрону (DESY).

Я постійно наголошую, що важливою для нас є підтримка науковців, які залишилися в Україні. На це спрямована масштабна трирічна програма для українських дослідницьких груп, започаткована Польською академією наук спільно з Національною академією наук США. Також Національна академія наук США оголосила про створення нового багатомільйонного спільного фонду науки та інновацій для України.

Продовжують діяти численні програми підтримки науковців України, запроваджені урядами, науковими центрами, академіями багатьох країн світу на початку воєнної агресії Росії. Було оголошено й нові конкурси. Наприклад, конкурс на фінансування німецько-української науково-дослідницької співпраці для сталого відновлення від Федерального міністерства освіти та наукових досліджень Німеччини. Фонд цивільних досліджень та розвитку США (CRDF Global) надає українським науковцям грантову підтримку для відвідування міжнародних наукових заходів та публікації наукових статей. Проєкт Research4Life продовжив для України безоплатний доступ до своїх ресурсів на 2025 р.

Крім того, не припиняється активна участь наукових колективів Академії в міжнародних програмах. Тривала успішна реалізація 14 багаторічних проєктів за програмою НАТО «Наука заради миру і безпеки», в рамках якої наші фахівці проводили дослідження, що мають у тому числі прикладне значення. За багатьма проєктами передбачено розроблення продукції оборонного призначення.

Успішною була також наукова співпраця в межах 47 проєктів Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та програми Євратом, серед яких 10 започатковано у 2024 р.

Зокрема, розпочато інфраструктурний проєкт АСМЕ — Астрофізичного центру багатоцільових досліджень у Європі за участю фахівців Радіоастрономічного інституту НАН України, Франції, Бельгії, Німеччини, Польщі, Великої Британії, Швейцарії, Італії, Нідерландів, Іспанії, Греції, Латвії та Фінляндії, який націлений

на розбудову АСМЕ для забезпечення більш широкого, спрощеного та ефективнішого доступу до найкращих дослідницьких інфраструктур у галузі астрономії та астрофізики елементарних частинок.

Дуже ефективною є співпраця з DESY. Наразі українські та німецькі вчені реалізують спільний проект DESY та ХФТІ, метою якого є створення тестового каналу на майбутньому прискорювачі DESY-III за технологією, запропонованою в ННЦ ХФТІ. Цю технологію запропонував визначний український науковець світлої пам'яті академік НАН України Микола Шульга та його колеги. Він реалізує ідею використання зігнутих кристалів для «повільного вилучення» пучка релятивістських електронів високої енергії з прискорювача. Цю ідею вже було підтверджено експериментами в CERN. Проект отримав фінансову підтримку Німецького дослідницького фонду (DFG). Що вкрай важливо, більше половини українського дослідницького колективу продовжують працювати в Україні, отримуючи грантову підтримку від DFG.

Ми вдячні керівництву DESY за зусилля щодо налагодження співпраці не лише між DESY та НАН України, а й у значно ширшому форматі. Зокрема, за ініціативою DESY в Німеччині було проведено Велику наукову конференцію, в рамках якої у червні минулого року відбувся тематичний круглий стіл «Підтримка системи науки в Україні». Важливим результатом конференції є те, що її учасники підтвердили готовність надавати українській науковій спільноті необхідну допомогу та підтримку, поглиблювати міжнародну співпрацю в науковій сфері задля безпеки та економічного розвитку України, її інтеграції в європейський науковий простір. Всебічна підтримка науки в Україні — одна з головних рекомендацій конференції. Хочу також відзначити лідерство DESY в організації програми EURIZON. Ця програма містила два спеціальні пакети, спрямовані на підтримку українських науковців, які продовжують працювати в Україні. У рамках програми EURIZON з бюджетом 4,5 млн євро у 2024 р. підтримано 60 наукових проектів в Україні.

Крім того, програма EURIZON оголосила про добровільну передачу наукового обладнання для відновлення дослідницької інфраструктури України. Ще однією важливою формою підтримки української науки є фізичні школи для молодих дослідників DESY-Україна. Друга така школа стартувала у липні минулого року. Протягом 6 тижнів 25 українських студентів слухали лекції провідних науковців та готували наукові проекти.

Започатковано виконання 3 проектів за програмами Interreg-EU Дунайський регіон та Interreg NEXT Чорноморський басейн.

Так, Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України у складі консорціуму із 13 європейських установ на чолі з Технічним університетом м. Відень (Австрія) став виконавцем проекту TETHYS в рамках програми Interreg-EU Дунайський регіон. Проект має на меті вирішення проблеми забруднення водних об'єктів небезпечними речовинами.

До речі, на базі установ Академії розпочали роботу 5 національних контактних пунктів Рамкової програми ЄС «Горизонт Європа» та програми Євратом, головне завдання яких полягає в інформуванні наукової спільноти України щодо оголошених конкурсів, ознайомленні із загальними умовами цих конкурсів, наданні допомоги в підготовці та поданні заявок для активізації участі українських установ, організацій та підвищення рівня українських заявок у програмах «Горизонт Європа» та «Євратом».

Принагідно хочу відзначити досить непогані результати участі науковців Академії в останніх конкурсах Національного фонду досліджень. У конкурсі «Наука для зміцнення обороноздатності України» було відібрано для фінансування 39 проектів наших науковців (це 50 % від загальної кількості проектів); 38 проектів установ Академії перемогли у конкурсі «Передова наука в Україні» — це більш як 60 % від їх загальної кількості.

— Які найбільш значущі досягнення науковців Академії за останній час Ви могли б назвати?

— Незважаючи на всі труднощі сьогодення, в Академії успішно розвивається широкий спектр наукових напрямів. Особливо варто відзначити такі галузі, як фізика, астрономія, інформатика, молекулярна біологія, хімія. Як приклад можу навести відкриття науковців Радіоастрономічного інституту, які, використовуючи найбільший у світі радіотелескоп УТР-2 та його унікальну базу даних, виявили аномальну зону поглинання космічного радіовипромінювання, яку вперше було ідентифіковано як холодну міжзоряну плазму. Це істотно розширює наші знання про міжзоряне галактичне середовище.

В Інституті теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова побудовано теорію фотодетектування для моди резонатора за допомогою джозефсонівського фотопомножувача. Показано, що такий пристрій має високий ступінь розрізнення між числами фотонів, що відкриває шляхи використання його в новітніх квантових технологіях.

За участю дослідників Інституту фізики плазми ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» на найбільшому в світі токамаці JET (Велика Британія) проведено дослідження плазми, що містить дейтерій (D) та тритій (T). Знайдено новий стабільний D-T режим розряду з найкращим утриманням плазми без використання домішок, зі зменшеними енергетичними втратами порівняно з D-плазмою. Це важливе досягнення суттєво наближує комерційне використання енергії ядерного синтезу.

Як і завжди, значну частину досліджень наших науковців спрямовано саме на вирішення актуальних для держави проблем.

Важливе значення для підвищення міцності та довговічності інженерних споруд має створений в Інституті механіки ім. С.П. Тимошенка алгоритм моделювання повільного поширення крайової тріщини у в'язкопружному матеріалі.

В Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона розроблено та випробувано інноваційний метод зварювання електровибухом полімерних матеріалів. Цей метод дає змогу отримувати зварні з'єднання без дефектів та з підвищеною механічною міцністю.

Ще одна розробка матеріалознавців — новітній біоматеріал з модифікованої германієм наноструктурованої кальцій-фосфатної кераміки, який характеризується остеоіндуктивними, бактерицидними та противірусними властивостями і має значну перевагу порівняно з ксенотрансплантатами. Заміщення запропонованого матеріалу повноцінною кістковою тканиною відбувається зі збереженням розмірів ушкоджених великих фрагментів кістки, що дуже важливо при усуненні дефектів кісток, зокрема після вогнепальних поранень.

Дуже важливим для військової медицини є те, що в ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» створено ендоскопічний магнітний інструмент для видалення феромагнітних сторонніх тіл з плевральної або черевної порожнини зі зміною кута нахилу робочої частини, який значною мірою уможливує вирішення проблеми малоінвазивного втручання. В рамках виконання проекту розроблено і виготовлено прототипи лапароскопічних магнітних хірургічних інструментів для абдомінальної і торакальної хірургії з урахуванням досвіду практичного використання дослідних зразків. Дослідну партію інструментів вже передано до військово-медичних клінічних центрів та цивільних лікувальних закладів.

Фахівці Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна та Львівського центру Інституту космічних досліджень НАН України та ДКА України об'єднали свої зусилля для створення технологій дистанційного моніторингу і виявлення вибухонебезпечних предметів з використанням БпЛА. В результаті співпраці розроблено комплекс для розмінування, який пройшов успішні випробування на військових полігонах.

Науковці академічних інститутів активно брали участь у дослідженнях, прогнозуванні ситуації та аналізі екологічних наслідків катастрофи на Каховській ГЕС. Зокрема, представлено результати спостережень за змінами колишнього Каховського водосховища через рік після цієї трагедії. Розроблено також підходи до відновлення належного екологічного стану річок після впливу бойових дій. Напрацювання вчених-гідробіологів було використано

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України під час підготовки заходів з ліквідації наслідків забруднення р. Сейм та р. Десна внаслідок воєнних дій у серпні-вересні 2024 р.

В Інституті фізіології рослин та генетики створено перший у світі сорт пшениці-спельти з фіолетовим зерном круп'яного і хлібопекарського напрямів використання, а також перший в Україні сорт чорнозерної пшениці (такі «кольорові» сорти мають підвищену біологічну цінність і багаті на антиоксиданти). До речі, науковці спільно з підприємством цього інституту минулого року виробили майже 850 тонн добазового насіння озимої пшениці, яким забезпечено понад 80 насінневих господарств України. Це є однією з важливих складових продовольчої безпеки нашої держави. Зазначу, що врожай створених в Інституті фізіології рослин та генетики сортів задовольняє річну потребу країни у пшениці.

Велику роль зараз відіграють роботи соціогуманітаріїв з дослідження новітніх воєннополітичних реалій та їхнього впливу на українське суспільство. Було опубліковано чергову національну доповідь авторства науковців Національної академії наук України — «Збереження і розвиток України в умовах війни та миру». Досліджено адаптивні зміни політичного поля України в умовах війни, вплив війни проти України на соціально-політичну трансформацію РФ. У виданні «Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024» соціологи продовжили щорічний опис українського суспільства в умовах широкомасштабної війни, звертаючись до таких тем, як громадська думка українців, теоретичні аспекти соціології війни, лінії розколів та режими нерівностей, соціальні ресурси та інститути, було також досліджено окремі категорії населення. За участі наших юристів підготовлено перший в Україні Науково-практичний коментар до Закону України «Про правотворчу діяльність».

У видавництві «Світ» вийшов друком другий том визначної літературознавчої праці — «Франківської енциклопедії», підготовленої Інститутом Івана Франка та Інститутом літера-

тури ім. Т.Г. Шевченка нашої Академії спільно з іншими академічними, університетськими, музейними і бібліотечними установами. Побачила світ також друга книга 9-го тому фундаментальної дванадцятитомної «Історії української літератури», в якій проаналізовано художні тенденції, що панували в нашій літературі на зламі XIX—XX ст., розглянуто драматургію Лесі Українки та Володимира Винниченка. Справжнім подарунком для шанувальників красного письменства і творчості Кобзаря, для всіх, хто цікавиться його біографією, стане тематичний том «Шевченківська енциклопедія. Місця перебування та інші топоніми». Не можу оминати увагою і працю наших етнологів з Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, який цього року загалом опублікував 15 книжкових видань. На одному з них хочеться зупинитися окремо. Йдеться про 12-й том корпусу фольклорно-етнографічних матеріалів «Етнографічний образ сучасної України», який присвячений культурі повсякдення часів російсько-української війни. Він вийшов за редакцією вже, на жаль, покійної академіка НАН України Ганни Аркадіївни Скрипник. У ньому представлено інтерв'ю, зібрані науковцями в усіх регіонах України під час нинішньої війни, в яких репрезентовано повсякдення та культуру українців у нинішні часи, особливості сучасних ідентифікаційних практик українців, зміну демографічної ситуації в державі внаслідок воєнних дій тощо.

— Для нашої держави сьогодні найважливіше — це розробки для вітчизняного ОПК. Чи допомагає Академія у цьому напрямі?

— Дослідження для безпеки та оборони — безперечно, наш основний пріоритет.

Минулого року наші установи виконували 53 роботи в межах академічної оборонної програми. І кількість робіт буде постійно зростати. Адже з цього року ми збільшуємо фінансування нової оборонної програми в 1,7 раза!

Зрозуміло, що не можу навести конкретні приклади. Роботи науковців спрямовані на модернізацію наявних та розроблення нових зразків засобів радіоелектронної боротьби,

створення систем протидії ворожим дронам, вогнезахисту об'єктів оборонного призначення, програмних та мультисенсорних систем, зокрема з елементами штучного інтелекту, інноваційних імпортозаміщувальних технологій, нових видів речовин, матеріалів і покриттів із заданими фізико-механічними, фізико-хімічними або медико-біологічними властивостями тощо. Ці розробки вже використовують бойові підрозділи ЗСУ, і вони підтверджують свою надійність і ефективність в умовах реальних бойових дій.

Принципово те, що якщо раніше такі завдання затверджували на основі пропозицій, поданих Академією, то тепер їх визначають виключно замовники — Генеральний штаб, Міністерство оборони, Центральний НДІ озброєння та військової техніки Збройних Сил й АТ «Українська оборонна промисловість».

Це означає, що ми не просто виконуємо важливі для оборони завдання, а беремо участь у розробленні найактуальнішої їхньої частини.

Нещодавно завершився конкурс за бюджетною програмою 6541230 «Підтримка пріоритетних наукових напрямів досліджень». І його тематика стосувалася також переважно питань оборони і безпеки.

Академія оперативно реагує на всі звернення Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України й надає свої пропозиції та напрацювання для розв'язання проблем, які щодня постають перед ЗСУ на полі бою. Крім того, установи на постійній основі проводять для Міністерства оборони комплексні дослідження зразків, матеріалів та складових елементів високоточної зброї агресора. Реагуємо також на запити фронтових бригад.

Мені приємно зазначити, що представники Збройних Сил та ОПК засвідчують важливість і вагомість отриманих результатів. Зокрема, ми почули дуже високу оцінку наших конкретних розробок на засіданні Президії НАН України, присвяченому обговоренню результатів виконання нашої оборонної програми.

— Наша держава бореться не лише на полі бою, а й в інформаційному просторі. Чи

працюють науковці над протидією ідеології «руського міра» та ворожим ІПСО?

— Науковці Академії активно протидіють ідеології «руського міра» та російській історичній пропаганді через ґрунтовні дослідження, публікації та просвітницьку діяльність.

Один з напрямів цієї роботи — деконструкція російських історичних міфів.

Ще 2022 р., з початком широкомасштабної агресії РФ проти України, науковці Інституту історії України заснували тематичну серію наукових та науково-популярних видань «Сучасна російсько-українська війна у координатах історії». У форматі цієї серії постійно друкують монографії, брошури, методичні матеріали відповідного спрямування. У них не лише спростовується російська імперська репрезентація української історії, а й з'ясовуються ідеологічні витoki російської імперської агресії проти України.

Вийшла друком низка монографій, які спростовують фальсифікації та розкривають вплив європейських ідей на Україну, — «Українсько-російське пограниччя у просторі конфлікту ідентичностей в історії та сучасності», «Ленінська система влади і власності в окупованій Україні. 1917—1923», «Україна та імперія в ранньомодерну добу: чи була Козацька держава failed state?».

На вебсайті Інституту всесвітньої історії започатковано рубрику «Війна Росії проти України», де розміщують науково-прогнозні та контрпропагандистські матеріали.

На постійній основі наші фахівці пояснюють небезпеку «руського міра» та загрози, які несе ця ідеологія для національної безпеки України, у своїх публікаціях, інтерв'ю, виступах у медіа, у тому числі зарубіжних, а також у соціальних мережах тощо. Вони є організаторами та учасниками лекцій, конференцій і вебінарів, присвячених викриттю загроз «руського міра». Зокрема, відбувся спільний з Інститутом філософії АН Чеської Республіки воркшоп «Національна місія та винятковість України: ексцепціоналізм в українській думці ХІХ ст.». Мовознавці провели ІІ сесію Потебнянського колегіуму, у межах якого, зокрема, прозвуча-

ли лекції академіка Григорія Півторака «Ще раз про вік української мови» та новообраного члена-кореспондента нашої Академії Віктора Мойсієнка «Українська писемність XI—XIV ст. Спростовуємо російські міфи». Він, до слова, нині захищає Україну у складі ЗСУ.

Науковці Інституту мовознавства імені О.О. Потебні взяли участь у підготовці виставки «Мововбивство — складова рашизму», яка відбулася влітку минулого року в Києві і була організована під егідою Уповноваженого із захисту державної мови.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського провів науково-практичну конференцію «Культурна спадщина й ідентифікаційні процеси часів воєнного лихоліття: теоретичні та прикладні ракурси досліджень», яка стала майданчиком для наукового обговорення гуманітарними ключових проблем збереження й дослідження культурної спадщини, зміцнення державно-ідентифікаційних і націєконсолідаційних процесів. За підсумками цього заходу, на чому я особливо хочу акцентувати, напрацьовано низку важливих і конкретних прикладних рекомендацій, реалізація яких зробить Україною стійкішою до гібридних атак РФ.

Представники Академії входять до робочої групи Міністерства освіти і науки України з питань протидії поширенню російської пропаганди та припинення співпраці міжнародних організацій з російським академічним середовищем, активно співпрацюють у виконанні експертних завдань Державної служби України з етнополітики та свободи совісті, надавали експертні матеріали на замовлення Конференції європейських церков тощо.

— Не можу оминати питання реформування Академії. Які важливі зміни відбулися протягом року, що минув?

— Реформи в Академії тривають і спрямовані на підвищення ефективності її роботи, інтеграцію української науки у світовий простір, забезпечення прозорого фінансування та залучення молодих науковців. Якщо говорити про наукову тематику, то ми продовжуємо стежити

за новітніми напрямками розвитку світової науки. Зокрема, ми нарощуємо зусилля у напрямі істотного підсилення досліджень в таких актуальних галузях, як штучний інтелект, квантові обчислення, квантові технології та квантові матеріали. З цією метою минулого року були створені і почали розгортати роботу координаційні ради нашої Академії з цих важливих напрямів.

Вже третій рік (тепер уже вдруге) проводиться оцінювання наукових установ за спеціально розробленою методикою. Щороку ми її удосконалюємо та усуваємо проблемні моменти. Було здійснено апробацію бальної системи оцінювання установ та їхніх підрозділів, і, очевидно, її треба запроваджувати, як і деякі додаткові показники суто кількісної оцінки. Результати цього оцінювання використовують для оптимізації розподілу бюджетних коштів, удосконалення мережі наукових установ і їхньої структури. Також враховуються результати державної атестації цих установ.

Зараз продовжується робота з оптимізації структури, мережі наукових установ і підприємств, інвентаризації матеріально-технічної бази та земельних ділянок. Протягом 2022—2024 рр. було ліквідовано 5 наукових установ та приєднано до інших 13 установ, які не давали належної наукової продукції або мали стабільно низький рейтинг порівняно з однопрофільними. До сфери управління МОН передано 3 наукові установи, до Фонду державного майна — понад 160 майнових комплексів наших державних підприємств.

Ми постійно посилюємо комунікацію з суспільством і владою. Запустили новий сайт Академії, широко розповідаємо про діяльність академічних установ, результати досліджень наших науковців. Започатковано традицію інтерв'ю провідних науковців, лауреатів державних та академічних премій, переможців різноманітних конкурсів. Ця практика дає змогу ширшій аудиторії ознайомитися з актуальними науковими темами та ідеями, а також сприяє популяризації науки серед населення. Інтерв'ю стають платформою для обговорення важливих соціальних і наукових питань. Та-

кож Академія надіслала до Офісу Президента України конкретні пропозиції, спрямовані на активніше залучення наших знаних науковців як експертів для фахового висвітлення в медіа актуальних питань сьогодення.

— **Які найважливіші завдання Академія ставить перед собою зараз?**

— Нашим пріоритетом сьогодні залишаються дослідження задля зміцнення оборони та безпеки країни. Водночас важливими завданнями на найближчу перспективу мають бути дослідження і розробки, спрямовані на економічний розвиток країни на основі передових технологій, як під час війни, так і в повоєнний час. Ми готуємо і передаємо державним органам наші пропозиції з цих питань. Зокрема, це стосується цілої низки галузей промисловості, а також розвитку штучного інтелекту, квантових матеріалів і квантових технологій.

Серед інших завдань, реалізація яких має вагоме значення як для науки, так і для суспільства, слід зазначити необхідність об'єднання зусиль різних інститутів навколо важливих науково-прикладних проблем у рамках інноваційних кластерів з окремих напрямів високотехнологічного виробництва для залучення інвестицій у науку, співпраці наукових установ з бізнесом і промисловістю, спільного продукування нових знань та технологій.

Напружена робота очікує і на наших соціогуманітаріїв. Зокрема, потрібно істотно підси-

лити дослідження правотворчого спрямування у зв'язку з тим, що Законом України «Про правотворчу діяльність» НАН України визначено головною експертною організацією з цього питання, яка відповідає за розроблення концепції розвитку правотворчості в Україні.

Важливо максимально залучати додаткові позабюджетні надходження. Насамперед за рахунок допомоги з боку іноземних партнерів та участі наших вчених у наукових проектах і конкурсах.

Необхідно і далі продовжувати реалізацію плану з реформування Академії. У цьому контексті важливим є подальше удосконалення підходів до розподілу базового фінансування серед наших установ, зокрема з урахуванням результатів їх оцінювання.

Треба посилювати заходи з підтримки наукової молоді. Зауважу, ми істотно, на 50%, плануємо збільшити цього року фінансування дослідницьких лабораторій та груп молодих учених.

Ще один бік нашої діяльності, який потребує подальшого вдосконалення, — це соціальні комунікації і популяризація науки.

— **Дуже дякую Вам за розмову, Анатолію Глібовичу!**

— І я Вам дякую!

*Розмову вела
Марія Призіглей*

Anatoly G. Zagorodny
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7953-6726>

THE RESULTS OF THE YEAR

Interview with the President of the NAS of Ukraine Academician A.G. Zagorodny

Cite this article: Zagorodny A.G. The results of the year (interview with the President of the NAS of Ukraine Academician A.G. Zagorodny). *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2025. (1): 3—10. <https://doi.org/10.15407/visn2025.01.003>